

ТЕХНІЧНЕ ТА МЕТРОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ВОД, З УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ДИРЕКТИВ ЄС

Варламов Є.М., к.т.н., с.н.с.,
Зав. сектором моніторингу НДУ «УКРНДІЕП»
тел/ф (057) 702-16-00, varlamov.niiep@gmail.com

Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 р. № 2818-VI визначено ряд важливих напрямків у тому числі із питань моніторингу довкілля.

Розділ 4. Інструменти реалізації національної екологічної політики

Основними інструментами реалізації національної екологічної політики є:

моніторинг стану довкілля та контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища і забезпечення екологічної безпеки

4.11. Моніторинг стану довкілля і контроль у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки

Для забезпечення розвитку державної системи моніторингу навколишнього природного середовища (ДСМД), спрямованого на надання органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування і населенню своєчасної, достовірної інформації про його стан, та з метою підвищення ефективності здійснення державного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства необхідно створити єдину мережу спостережень, здійснити оптимізацію, модернізацію і технічне забезпечення системи моніторингу НПС, вдосконалити метрологічне забезпечення проведення спостережень, інтегрувати інформаційні ресурси суб'єктів системи моніторингу і забезпечити функціонування єдиної автоматизованої підсистеми збирання, оброблення, проведення аналізу і збереження екологічних даних.

Серед комплексу заходів, які визначають умови функціонування системи моніторингу, чи не найголовнішим є технічне забезпечення, яке потребує вирішення таких задач:

- проведення оцінки стану в Україні технічного забезпечення системи моніторингу НПС для визначення шляхів її оптимізація;
- підготовка пропозицій щодо модернізації ДСМД в частині технічного забезпечення на різних рівнях функціонування для підвищення ефективності її функціонування та вирішення задач управління екологічною безпекою;
- розробка пропозицій по вдосконаленню нормативно-методичної бази та метрологічного забезпечення ДСМД.

Аналіз виявив недоліки у питанні *технічного забезпечення* ДСМД:

- відсутня єдина стратегія до комплексного розвитку системи;
- недосконалі принципи централізованого управління; не розвинені методи системного підходу до технічної експлуатації систем, в тому числі з питань оптимального підбору ЗВТ;
- значна розмаїтість елементної бази;
- недостатній рівень стандартизації та уніфікації ЗВТ;
- відсутність єдиного підходу до метрологічного і методичного забезпечення;
- відсутність єдиної системи автоматизованого збору, аналізу і обробки інформації щодо стану об'єктів довкілля.

Одним із перспективних напрямків технічного розвитку системи моніторингу довкілля є автоматизовані системи екологічного контролю і моніторингу (АСЕКМ) – сукупність автоматизованих засобів та програмних продуктів, призначених для виконання функції здійснювати спостереження за станом навколишнього природного середовища у поточному режимі часу.

Мета **АСЕКМ** полягає у забезпеченні можливості організації безперервного автоматизованого контролю, аналізу і оцінки інформації про екологічний стан навколишнього природного середовища в режимі поточного часу; організації надання оперативної та достовірної інформації щодо джерел та чинників екологічної небезпеки для органів державного управління, місцевого самоврядування та громадськості.

Основні завдання **метрологічного забезпечення** в ДСМД:

- організація й проведення повірки, регулювання й ремонту ЗВТ підрозділів аналітичного контролю ДСМД;
- підтримка необхідної точності вимірювань і вірогідності контрольованих параметрів;
- методичного забезпечення із застосуванням єдиного підходу до підбору застосовуваних методик та одержання результатів, що є порівнянними;
- створення обмінного фонду ЗВТ на випадок заміни тих, що вийшли з ладу або потребують ремонту

Контроль якості та точності кількісних вимірювань в державній системі моніторингу довкілля

Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради "Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики" від 23 жовтня 2000 року, стаття 8:

3. Мають бути встановлені технічні умови і стандартизовані методи аналізу і моніторингу стану води. Такі заходи, призначені для внесення несуттєвих змін до цієї Директиви, доповнюючи її, повинні ухвалюватися відповідно до регламентованої процедури контролю, зазначеної у частині 3 статті 21.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ДЕРЖАВНУ СИСТЕМУ МОНІТОРИНГУ ДОВКІЛЛЯ (стаття 15):

Метрологічне забезпечення державної системи моніторингу довкілля, її складових частин і компонентів покладається на суб'єктів цієї системи.

Нормативне забезпечення якості вимірювань

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про метрологію та метрологічну діяльність

**ДСТУ ISO/IEC
17025**

Забезпечення якості:

- Відбирання проб
- Транспортування зберігання

ДСТУ ISO 10012

Забезпечення якості:

- Виконання вимірювань

Для забезпечення якості та точності вимірювань в державній системі моніторингу довкілля необхідно дотримуватись вимог ДСТУ ISO 17025

Висновки

ДСМД є системою, що складається з відомчих систем і підсистем, регіональних і загальносистемних компонентів, а її структурна складова, що має реалізовувати завдання технічного та метрологічного забезпечення має бути підсистемою ДСМД, яка повинна забезпечувати виконання як відомчих, так і загальносистемних завдань усіх видів технічного та метрологічного забезпечення.

Створити відповідний підрозділ для метрологічного забезпечення державної системи моніторингу довкілля та встановлення відповідності лабораторій та організацій, які здійснюють вимірювання в державній системі моніторингу довкілля ДСТУ ISO 17025.

Внести до Проекту Постанови КМУ «Про затвердження порядку здійснення державного моніторингу вод» положення, що регламентують якість та точність вимірювань

Дякую за увагу!

Варламов Є.М., к.т.н., с.н.с.,
Завідувач сектору УКРНДІЕП,
тел/ф (057) 702-16-00, varlamov.niiep@gmail.com